

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3354/2020. (X. 14.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.724/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A dr. Horváth M. Gábor ügyvéd által képviselt Molnár Sándor indítványozó a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.540/2017/7. számú, a Budapest Környéki Törvényszék 7.Kf.21.700/2017/6. számú ítélete és a Kúria Kfv.II.37.724/2018/5. számú ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján.
- [2] Kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntések alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azokat semmisítse meg.
- [3] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben az iratok szerint az eladó mint föld (termőföld) ingatlan tulajdonosa és a szerződéses vevő 2016. május 26. napján föld adásvételi szerződést kötött szántó művelési ágú ingatlan vonatkozásában, a szerződésben rögzítették a Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály Állategészségügyi Osztálya PE/EA/1415-2/2016. sorszámu állattartói igazolásának a tartalmát. Az ingatlan a mező és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fftv.) hatálya alá tartozó ingatlan, így a törvény alapján fennálló elővásárlásra jogosultak felhívása, és a mezőgazdasági szakigazgatási szerv jóváhagyása volt szükséges. A vevő mint maga is elővásárlási joggal rendelkező személy a szerződésben nyilatkozott az elővásárlási jogáról, azt elsődlegesen az Fftv. 18. § (2) bekezdés a) pontjára, másodlagosan az Fftv. 18. § (1) bekezdés d) pontjára alapította. Az indítványozó mint elővásárlásra jogosult 2016. július 29. napján kelt nyilatkozatával bejelentette, hogy gyakorolni kívánja az elővásárlási jogát, mely alapján az eljárásban ügyféli minőséget nyert, és a bírósági peres eljárások során felperesként járt el. Elfogadó nyilatkozatát az Fftv. 18. § (1) bekezdés c) pontjára, (4) bekezdés a) pontjára és a (2) bekezdés a) pontjára alapította. Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara Pest Megyei Elnöksége (a továbbiakban: Kamara) megismételt eljárásban a 2016. október 4-én kelt PEOI-04834-5/2016. számú állásfoglalásával mind a vevő, mind az indítványozó földszerzését támogatta. Időközben a jegyző 2016. október 10-én megküldte az igazgatási szervnek a vevő által hozzá benyújtott, 2016. március 10-én kiállított állattartásról szóló igazolást.
- [4] A Pest Megyei Kormányhivatal mint illetékes mezőgazdasági szakigazgatási szerv az Fftv. szerinti hatósági jóváhagyási eljárásban 2017. március 27. napján kelt 570.281-5/2017. számú határozatával az adásvételi szerződést a vevővel hagyta jóvá az eladó és a vevő közötti adásvételi szerződés alapján. Az indítványozó bírósági felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, az első fokon eljáró Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet a 9.K.27.540/2017/7. számú ítéletével elutasította. Az indítványozó fellebbezést nyújtott be, ebben arra hivatkozott, hogy az utóbb benyújtott vevői állattartói igazolás nem lett volna figyelembe vehető és e kör-

ben hiánypótlásra sem lett volna lehetőség, a vevő vonatkozásában ezért csak az Fftv. 18. § (1) bekezdés d) pontja szerinti ranghelyet lehetett volna értékelni; állította, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 13. § (3) bekezdése alapján az adásvételi szerződésben kellett volna rögzíteni a vevő elővásárlási jogosultságát ranghelyre és a sorrendre is kiterjedően; több lehetséges ranghely közül az indítványozó szerint csak egy jelölhető meg.

- [5] A Fétv. 13. §-ának az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazott (3) bekezdése szerint az adásvételi szerződésben rögzíteni kell azt is, hogy a vevő elővásárlásra jogosult-e. E jogosultság fennállása esetén meg kell jelölni a szerződésben azt is, hogy a jogosultság mely törvényen, és az ott meghatározott sorrend mely ranghelyén áll fenn. A szerződésen alapuló elővásárlási jog esetén ennek tényét kell rögzíteni az adásvételi szerződésben.
- [6] A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 7.Kf.21.700/2017/6. számú jogerős ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét helybehagyta.
- [7] A Budapest Környéki Törvényszék jogerős 7.Kf.21.700/2017/6. számú ítéletével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál, a Kúria a törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta.
- [8] 2. A kiegészített alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a tartalma szerint bírálta el. Az indítványozó a panasz szerint azon okból látja alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek a Fétv. 13. § (3) bekezdés helyes értelmezését, mert annak a helytelen értelmezése és az arra épülő jogszabályellenes joggyakorlat esetén az elővásárlási joggal vissza lehet élni, illetve az elővásárlási jogot nem annak rendeltetése szerint lehet gyakorolni, illetve jogalkalmazási bizonytalansághoz vezetne. A panasz szerint az indítványozónak arra a felvetésére, hogy ha nem egy elővásárlási ranghely kerül megjelölésre a szerződésben a vevőnél, akkor a mezőgazdasági szakigazgatási szerv hogyan tud rangsort felállítani, egyetlen egy bíróság (első-, másodfok és Kúria) sem adott érdemi választ. Az indítványozó álláspontja szerint csak egyetlen egy ranghelyet lehet megjelölni, a jogszabály több helyen ranghelyről és nem ranghelyekről szól. A panasz szerint a Fétv. 34. § (1) bekezdése alapján csak a közeli hozzátartozói jogviszony igazolása tekintetében van helye hiánypótlásnak, más esetben a jogszabály ezt maga zárja ki. Az indítványozó szerint a konkrét esetben sérült a törvény előtti egyenlőség és a tisztességes eljáráshoz való jog. Az alkotmányjogi panasz hivatkozott ezzel kapcsolatban a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban és a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban foglaltakra.
- [9] A panasz szerint a Fétv. 13. § (3) bekezdését a Kúria ítéletében (28-as pont) akként értelmezte, hogy „[e]z a jogszabályi rendelkezés nem zárja ki, hogy az elővásárlásra jogosult valamennyi, az Fftv. 18. §-a alá tartozó és rá vonatkozó elővásárlási jogosultságot megjelölje”. Ezen jogértelmezést követte a korábbi első- és másodfokú döntés is. Az indítványozó álláspontja szerint a Fétv. fent hivatkozott 13. § (3) bekezdésének fenti, Kúria általi értelmezése sérti az Alaptörvény 28. cikkének azon előírását, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Az indítványozó álláspontja szerint a Fétv. fent hivatkozott rendelkezése egyértelműen rögzíti, hogy elővásárlási jogosultság „fennállása esetén meg kell jelölni a szerződésben azt is, hogy a jogosultság mely törvényen és az ott meghatározott sorrend mely ranghelyén áll fenn”. A Fétv. rendelkezésében a jogalkotó egyértelműen egyes számot („mely törvényen” „mely ranghelyén”) használ, nem pedig többes számot („törvényeken”, „ranghelyeken”). A jogszabályhely nem tartalmaz olyan további rendelkezést (felhatalmazást), hogy ha több ranghelyen áll fenn az elővásárlási joga, akkor akár több ranghelyet is megjelölhet. A jogszabály tehát kifejezetten egy elővásárlási ranghely megjelölését kívánja meg, egy ranghely megjelölését követeli meg az adásvételi szerződésben. Azonos személy esetében az elővásárlási ranghelyek „versengését” a jogszabály nem ismeri, a jogszabály egyetlen egy rendelkezése sem említi, hogy az adásvételi szerződés szerinti vevő több rangsor megjelölésével járhat el. Az elővásárlásra jogosultnak már az adásvételi szerződés megkötése során választania kell, hogy az elővásárlási jogát mely ranghelyre alapítja, illetve mely ranghelyen kívánja gyakorolni, és ezen egyetlen ranghelyet jogosult megjelölni. A Kúriának az a jogértelmezése, hogy több ranghelyet is meg lehet jelölni, sérti a törvény előtti egyenlőség elvét, és a tisztességes eljáráshoz való alapjogot, mert ebben az esetben lehetőség lenne arra, hogy a vevő az adásvételi szerződésben több ranghelyet is megjelöljön oly módon, hogy adott esetben az azt aláírtató okiratokat nem nyújtja be (pl.: állattartó vagy ökológiai gazdálkodó), elriasztva ezzel más elővásárlásra jogosultakat, hiszen azok azt látják, hogy a vevő őket rangsorban megelőzi, majd azt követően, hogy más elővásárlásra jogosult nem jelentkezett, az adásvételi szerződés szerinti vevő a megjelölt elővásárlási jogosult-

ságok közül kedvezőbb ranghellyel élni nem kíván, de mivel a szerződésben több ranghely is megjelölésre került, így egy kedvezőtlenebb ranghelyen megállapításra kerülhet az elővásárlási joga.

- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a jelen alkotmányjogi panasszal támadott esetben az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogának a sérelme valósult meg az által, hogy az eljáró bíróságok a Fftv. vonatkozó rendelkezéseit – figyelmen kívül hagyva az Alaptörvény 28. cikkében foglalt előírásokat – kifejezetten az azokban foglalt előírásokkal ellentétesen alkalmazták. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény 28. cikkét sérti az Fftv. 23. § (3) bekezdésének a Kúria ítéletében leírt értelmezése.
- [11] Az Fftv. 23. § (3) bekezdése értelmében, ha több elővásárlásra jogosult nyújtott be elfogadó jognyilatkozatot, a mezőgazdasági igazgatási szerv az elővásárlásra jogosultakat és az adásvételi szerződés szerinti vevőt a törvény által meghatározott sorrend alapján rangsorolja, és arról jegyzéket készít. Az Fftv. 23. § (3) bekezdése kifejezetten meghatározza, hogy a mezőgazdasági szakigazgatási szerv az eljárás mely szakaszában köteles felállítani az elővásárlásra jogosultak rangsorát, a törvény pedig egyértelműen úgy rendelkezik, hogy a rangsort az előzetes jóváhagyási eljárás során kell felállítania. Az indítványozó álláspontja szerint jelen esetben, ellentétben a Kúria ítéletében foglaltakkal, nem helytálló jogszabályértelmezés az, hogy mivel a törvény máshol nem tartalmaz erre vonatkozó tiltó rendelkezést, így a mezőgazdasági szakigazgatási szerv a felállított rangsort az eljárás későbbi szakaszában is jogosult módosítani, mégpedig nyilvánvalóan az egyes érintettek további nyilatkozatai alapján, ahogyan – a panasz szerint – a jelen esetben is történt.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény felhívott szabályai szerint:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [13] 2. A Fétv.-nek a bírói döntések által az alkotmányjogi panaszban vitatottan alkalmazott, 2020. június 30-ig hatályban volt szabálya szerint:

„13. § (3) Az adás-vételi szerződésben rögzíteni kell azt is, hogy a vevő elővásárlásra jogosult-e. E jogosultság fennállása esetén meg kell jelölni a szerződésben azt is, hogy a jogosultság mely törvényen, és az ott meghatározott sorrend mely ranghelyén áll fenn. A szerződésen alapuló elővásárlási jog esetén ennek tényét kell rögzíteni az adás-vételi szerződésben.”

III.

- [14] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [15] Az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be az alkotmányjogi panaszt. A támadott döntés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattel nem támadható, peres eljárásban hozott kúriai ítélet. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll, és az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozik.
- [16] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek részben eleget tesz, tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); az eljárás megindításának indokait (a bíróságok eljárása és döntése alapvető jogok sérelmét okozta), az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Kúria Kfv.II.37.724/2018/5. számú ítélete); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk

(1) bekezdés]. Az indítvány részletes indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozók álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy az indítványozó álláspontja szerint a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésbe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azzal, hogy a Fétv. 13. § (3) bekezdését önkényesen alkalmazta. Az indítványozó álláspontja szerint ezzel sérült az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésbe foglalt törvény előtti egyenlőséghez való joga. Az indítványozó a törvény előtti egyenlőséghez való jog sérelmét lényegében azzal kapcsolatban állította, hogy a Kúria önkényesen és megengedhetetlenül jogellenesen értelmezte az Fftv. és a Fétv. egyes szabályait, mely végeredményben az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését sértette.

- [17] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető, önálló indokolást azzal kapcsolatban, hogy ha a szerződésben több ranghelyet jelölhettek meg, akkor a hatóság a törvény alapján miért nem tudja egyértelműen eldönteni, mely ranghelyen állapítja meg a szerződéses vevő elővásárlási joga gyakorlását, hanem a panasz az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés sérelmét lényegében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén keresztül állította. Az indítvány végül kifejezett kérelmet terjeszt elő arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [18] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. A két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [19] Az indítványozó által előadottak az Alkotmánybíróság megítélése szerint a konkrét esetben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Kérdéses, hogy a kúriai ítélet [27] bekezdése, a Fétv. 13. § (3) bekezdésének azon értelmezése, amely szerint a termőföld adásvételére vonatkozó szerződésben nem egyetlen, hanem több megjelölt jogszabályhely is az elővásárlási rangsorra alkalmazható, akkor is, ha az egyik rangsor igazolásához tartozó iratot eredetileg nem, hanem csak az eljárásnak a későbbi szakaszában nyújtják be, az Alaptörvény felhívott szabályával összhangban áll-e, vagy pedig sérti az önkényes jogalkalmazás tilalmát [XXVIII. cikk (1) bekezdés] a hatályos jog alkotmányjogi panaszban állított figyelmen kívül hagyása miatt. Az indítványozó a Fétv. és az Fftv. több rendelkezése felhívása mellett részletesen kifejti, hogy a törvényben egyes számban szereplő „ranghely” szó miért nem jelenthet az adásvételi szerződés megkötése során a jogalkalmazásban több ranghelyet. Érdemi vizsgálódással dönthető el az, hogy az önkényes (*contra legem*) jogalkalmazás kivételes esete, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét meg lehet-e állapítani a jelen esetben.
- [20] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [21] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálata során először áttekintette a bírói jogértelmezés főbb alkotmányos szabályait, a bíróságok *contra legem* jogalkalmazással kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlatát, melyeket végül összevetett az alkotmányjogi panasszal.
- [23] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az eljárás egészének minősége alapján vizsgálja: a tisztességes eljárás (*fair trial*) „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; legutóbb 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [44]]
- [24] Az indítvány tartalmilag az eljáró bíróság ítéletének az indokolását, jogértelmezését tartja a jogszabály szövegétől elrugaskodottnak, ezért alaptörvény-ellenesnek. Az Alkotmánybíróság utal e körben arra, hogy „[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvényeknek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát,

saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.” {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23], legutóbb 3128/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]} Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatban utalni kell arra, hogy az Alkotmánybíróság csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a jogalkalmazás önkényességét. A 20/2017. (VII. 18.) AB határozat alapjául szolgáló ügyben a bíróság *contra legem* jogalkalmazása három, egymást erősítő feltétel együttes fennállása következtében ért fel az alkotmányossági jogsérelem szintjére (Indokolás [29]). A *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet. A *contra legem* jogalkalmazásnak egyben alkotmányellenesnek, azaz az Alaptörvénnyel ellentétesnek kell lennie (*contra constitutionem*) {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]; 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította azt is, hogy „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő.” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]; idézi: 3128/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [28]}

- [25] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]; 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

- [26] 2. A föld mint természeti tárgy korlátozott mértékben áll rendelkezésre: nem szaporítható és nem helyettesíthető. Ebből adódik, hogy a termőföldnél a tulajdonhoz jutás lehetőségének egyenlő esélye nehezebben teremthető meg, mint más, elvben korlátlanul rendelkezésre álló javaknál. A termőföld a mezőgazdasági termelés alapja. A tulajdoni, birtoklási, használati viszonyok, a föld védelmének szabályai kialakításában meghatározó, hogy az állam milyen agrárpolitikát követ, milyen célokat érvényesít. Az elővásárlási jogra vonatkozó szabályok megalkotásával a jogalkotó azt jelzi, hogy milyen alanyi kör számára kívánja a gazdálkodáshoz szükséges termőföldterületet biztosítani, illetve másik oldalról, milyen alanyi kör számára nehezíti vagy akadályozza a termőföld tulajdonának megszerzését. A törvény számol azzal is, hogy adott esetben több ranghely alkalmazása merülhet fel termőföld adásvétele során. A vételi jog gyakorlására a kormányhivatal hívja fel a jogosultak közül az első ranghelyen álló személyt. Több, azonos ranghelyen álló elővásárlási jogosult esetén a kormányhivatal sorsolással állapítja meg a jogosultak sorrendjét a vételi jog gyakorlására. Erre 60 nap áll rendelkezésre. Ha a jogosult nem nyilatkozik, vagy úgy nyilatkozik, hogy nem kíván élni vételi jogával, akkor a mezőgazdasági igazgatási szerv a jegyzék szerint következő ranghelyen álló személyt hívja fel vételi jogának gyakorlására. A Fétv. 2020. július 1-jétől módosult. A módosított rendelkezés szerint „ha a vevő maga is elővásárlási joggal rendelkezik és az adásvételi szerződésben nem nyilatkozik a részére szerződésben meghatározott elővásárlási jogról vagy törvényen fennálló elővásárlási joga esetében arról, hogy az mely törvényen és az ott meghatározott sorrend melyik ranghelyén illeti meg, akkor a sorrendben mögötte álló elővásárlásra jogosulttal szemben később e jogára nem hivatkozhat.” A módosításhoz fűzött indokolás értelmében „a jogalkotói szándék arra irányult, hogy a vevőnek kizárólag arról kell nyilatkoznia a szerződésben, ha érvényesíteni kívánja az elővásárlási jogosultságát. Következésképpen amennyiben ilyen nyilatkozatot nem tartalmaz a szerződés, úgy a mezőgazdasági igazgatási szervnek úgy kell tekintenie, hogy a jogosultság nem áll fenn, vagy nem kívánja érvényesíteni azt.”

- [27] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a törvénynek ezt a célját, vagyis azt, hogy a termőföld a törvényhozói szándék szerinti „erősebb” ranghellyel bíró termelőhöz jusson el, figyelembe kell venni a jogszabály alkalmazásakor. Előfordulhat, hogy a szerződéses vevő maga is elővásárlási jog érvényesítésére jogosult, esetleg több törvény alapján és több ranghelyen is. Nincs tiltó szabály a több ranghellyel rendelkező vevők kizárására, ha a szerződésben nemcsak egyetlen ranghelyet jelölnek meg. Nem lehet önkényes jogértelmezésnek tekinteni azt sem, hogy a szerződéses vevőnek az adásvételi szerződésben eredetileg is megjelölt jogosultságát a hatósági eljárásban figyelembe veszik (ezt az értelmezést erősíti a Fétv. rendelkezésének módosítása is, amely csupán a nyilat-

kozat hiányának tulajdonít jelentőséget). A tényállás feltárásának része a korábban jelzett jog igazolása utóbb: ez hozzátartozik a hatósági döntés ténybeli megalapozottságához és jogszerűségéhez.

- [28] 3. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a bírói döntések az indítványozó érvelésével részletesen foglalkoztak.
- [29] Az elsőfokú bíróság ítélete értelmében mind az indítványozó, mind a szerződés szerinti vevő az elővásárlási jogát állattartó telep üzemeltetésére alapította, ezért a hatóságnak vizsgálnia kellett, hogy a feltételeknek az elővásárlási jogosultak megfelelnek-e. A bíróság szerint a hatóság által végzett számításból megállapítható volt, hogy az indítványozó elővásárlási jogát nem alapíthatta az Fftv. 18. § (2) bekezdés a) pontjára; a rangsor felállításánál az indítványozó mint helyben lakó szomszéd földműves volt figyelembe vehető, az indítványozót a rangsorban ezért a szerződés szerinti vevő megelőzte. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helyes indokainál fogva helybenhagyta. A Fétv. 13. § (3) bekezdésének értelmezése kapcsán a Kúria hangsúlyozta, hogy az adásvételi szerződésben megjelölésre került, hogy a vevő az elővásárlási jogosultságát mely törvényen, és az ott meghatározott sorrend mely ranghelyére alapította. Ez a jogszabályi rendelkezés nem zárja ki, hogy az elővásárlásra jogosult valamennyi, az Fftv. 18. §-a alá tartozó és rá vonatkozó elővásárlási jogosultságát megjelölje. A Kúria a Kfv.II.37.607/2016/6. és a Kfv.IV.37.113/2018/6. számú eseti döntéseiben kifejtette, hogy több jogcím is megjelölhető. A felperes maga is több jogcímet jelölt meg az elfogadó nyilatkozatában ([28]). A Kúria utalt arra is, hogy a konkrét esetben nem hiánypótlás történt a szerződésben jelzett állattartói igazolás benyújtásával, hanem a tényállás tisztázására került sor.
- [30] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fétv. 13. § (3) bekezdése ama értelmezése, amely szerint lehetőség van több elővásárlási ranghelyet is megjelölnie a szerződéses vevőnek a szerződésben, nem tekinthető a hatályos jog figyelmen kívül hagyásának.
- [31] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2020. szeptember 29.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/167/2020.

• • •